

“Vi gör ju samma som förskollärarna”

-Barnskötare och förskollärares syn på yrkesroller i arbetslaget

“We do the same as preschool teachers”

-Child minders and preschool teachers' views on professional roles in the team

Av: Kelly Söderlind och Madelene Molin

Handledare: Eva Färjsjö

Södertörns högskola förskolläraryrket med
interkulturell profil 210 hp

Examensarbete 15 hp

Självständigt arbete i förskoledidaktik/ vårtermin 2020

SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA | STOCKHOLM
sh.se

Sammanfattning

Yrkesrollerna i förskolan har länge varit otydliga och barnskötarna och förskollärarna har länge haft i stort sett samma uppgifter. Följande undersökning behandlar detta område och med barnskötarna och förskollärarnas uppfattningar vill vi ta reda på och belysa deras syn och vad som speglar de båda yrkesrollerna. Undersökningen belyser även de yrkesverksammas uppfattningar om varandras yrkesroller i relation till deras olika bakgrund, styrdokument och den förändring som skett genom åren i förskolan. Eftersom undervisningen i förskolan är ett viktigt område där förskollärarna har ett tydligt ansvar, vill vi ta reda på hur de yrkesverksamma uppfattar uppdraget. För att få fram materialet har vi använt oss av kvalitativa intervjuer som vi transkriberat. Intervjupersonerna består av 8 stycken yrkesverksamma inom förskolan uppdelat på barnskötare, förskollärare samt studenter på förskolläraryrket. I vår undersökning framgår det att de flesta förskollärare/studenter som vi intervjuat även haft många år inom barnskötaryrket. Detta är något som vi tycker är intressant då förskollärarna/studenterna sett yrkesrollerna utifrån olika perspektiv och med olika erfarenheter. Även barnskötarna i undersökningen har många år i yrket och stor erfarenhet. I resultatet framgår bland annat att förskollärarna kände sig bortknuffade i vissa situationer då de arbetade som barnskötare. Samtidigt betonar de även vikten av att utbildningen förändrat synen och utifrån det kan de förstå mer varför de kände sig bortknuffade under den tiden som de var yrkesverksamma som barnskötare. Två av barnskötarna som vi intervjuade hävdade att de gör minst lika mycket som förskollärarna och betonar att deras utveckling också är viktig eftersom de är lika angelägna om att löneförhandla och utvecklas, menar de.

Nyckelord: Förskollärare, barnskötare, yrkesroller, arbetsfördelning, undervisning

Abstract

Professional roles in preschool have long been unclear and the child minders and preschool teachers have long had much the same tasks. The following study deals with this area and with the views of the child minders and preschool teachers, we want to find out and highlight their views and what reflects the two professional roles. The survey also sheds light on the perceptions of each other's professional roles in relation to their different backgrounds, policy documents and the changes that have taken place over the years in preschool. Since teaching in preschool is an important area where preschool teachers have a clear responsibility, we want to find out how the professionals perceive the assignment. To obtain the material, we have used qualitative interviews that we transcribed. The interviewees consist of 8 professionals in preschool divided into child minders, preschool teachers and students in pre-school teacher education. In our survey it appears that most preschool teachers/students that we interviewed also had many years in the childcare profession. This is something that we find interesting because the preschool teachers/students have seen the professional roles from different perspectives and with different experiences. Even the child minders in the survey have many years in the profession and great experience. The results show, among other things, that preschool teachers felt pushed away in certain situations when they worked as child minders. At the same time, they also stress the importance of education changing their vision and from that they can understand more why they felt pushed away during the time they were working as child minders. Two of the child minders we interviewed claimed that they do at least as much as preschool teachers and stress that their development is also important because they are equally keen to negotiate and develop, they argue.

Keywords: Preschool teacher, nurses, professional roles, division of labor, teaching

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Syfte och frågeställningar	2
3. Bakgrund och teoretiska begrepp	3
3.1 Yrkesrollen.....	3
3.2 Kompetensbegreppet.....	4
3.3 Undervisningsbegreppet.....	4
4 Metod och Material	5
4.1 Metod.....	5
4.2 Metod för datainsamling.....	5
4.3 Urval.....	7
4.4 Material.....	8
4.5 Etiska ställningstagande.....	9
4.5.1 Informationskravet.....	9
4.5.2 Samtyckeskravet.....	9
4.5.3 Konfidentialitetskravet.....	10
4.5.4 Nyttjandekravet.....	10
5 Tidigare forskning	11
5.1 Yrkesroller i förskolan.....	11
5.2 Nordisk forskning om arbetsfördelning i förskolan.....	13
5.3 Förskollärarens profession.....	14
5.4 Förskolechefers syn på ny läroplan och kvalitén i förskolan.....	15
5.5 Undervisning i förskolan.....	15
6 Resultat och analys	16
6.1 Resultat del 1.....	17
6.1.2 Barnskötarna och förskollärarnas uppfattningar om yrkesrollen.....	17
6.1.3 Analys av del 1.....	20
6.1.4 Barnskötarnas och förskollärarnas uppfattningar av yrkesrollen.....	20
6.1.5 Resultat del 2.....	22
6.1.6 Barnskötarna och förskollärarnas uppfattningar om arbetsfördelningen.....	22
6.1.7 Analysdel 2.....	24
6.1.8 Barnskötarna och förskollärarnas uppfattningar om arbetsfördelningen.....	24
6.1.9 Resultat del 3.....	26
6.1.10 Barnskötarna och förskollärarnas uppfattning om undervisningen.....	26
6.1,10 Analysdel 3.....	28
6.1.11 Barnskötarna och förskollärarnas uppfattning om undervisning.....	28
7 Diskussion	29
7.1 Metoddiskussion.....	32

Referenslista	33
Bilaga 1	35
Uppdelningen i undersökningen mellan oss studenter	35
Bilaga 2	36
Information	36
Bilaga 3	37
Intervjuguide	37

1. Inledning

Sedan länge har förskolan drivits av att barnskötare och förskollärares arbetsuppgifter delats upp mellan yrkeskategorierna. Med förändrade läroplaner samt förtydligande om förskollärares ansvar har det rått oklarheter om deras yrkesroll. Eftersom vi båda har många års erfarenhet inom yrket som barnskötare, fångades vi av att undersöka dessa oklarheter djupare. Vi anser att en av de viktigaste aspekterna av yrket i förskolan är att kommunicera ett bra samarbete i arbetslaget, för att kunna tillgodogöra förskolans uppdrag på bästa sätt.

Vi hoppas kunna bidra till att belysa barnskötarens och förskollärares tankar kring hur de ser på sina yrkesroller i förskolan. Vår ambition är att på ett genuint sätt fånga synen på yrkesrollerna inom förskola för att skapa möjligheter att kunna utvecklas i arbetslaget tillsammans och drivas framåt inom förskolans uppdrag. Vi tror att en viktig del i samarbetet mellan barnskötarna och förskollärarna är hur de ser på varandras yrkesroller och hur det präglar samarbetet för att förstå varandras handlingar och tankar.

Redan 2004 togs ett beslut om en lagförändring om att göra förskolan till en egen skolform och stärka kvaliteten i förskolan. I propositionen pratar man om förskollärarna och barnskötarnas viktiga kompetenser i förskolan och förtydligar att de båda har en viktig del i arbetslaget *Kvalitet i förskolan* (Regeringens proposition 2004/05:11). Efter att lagförslaget trätt i kraft har förskollärarna fått mer och mer ansvar. Det ökade ansvaret hos förskollärarna framgår i nuvarande läroplan för förskolan och samtidigt tyder mycket fortfarande på att förskollärarna och barnskötarna har liknande arbetsuppgifter eftersom vi observerat detta under både vår VFU period och i andra sammanhang (Lpfö-2018). Förskollärarnas utbildning har en vetenskaplig grund för förskollärarnas yrkesroll och det är något som alla i arbetslaget måste förhålla sig till. Samtidigt deltar även förskollärarna i omsorgen och tillsammans genomför de liknande arbetsuppgifter i arbetslaget. Av erfarenhet har vi båda sett och hört att många förskolor arbetar utan förskollärare som då resulterar i att barnskötarna får ta över delar av uppdraget.

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med undersökningen är att belysa barnskötare och förskollärares uppfattningar om deras yrkesroller, både sina egna men också varandras med utgångspunkt hur de båda yrkesrollerna förändrats över tid. Utifrån detta vill vi belysa hur de båda yrkesverksamma grupperna uppfattar arbetsfördelningen i förskolan i relation till yrkesgruppernas bakgrund och utbildning samt i enlighet med förskolans styrdokument. Vidare syftar undersökningen till att ta reda på barnskötare och förskollärares uppfattningar av förskollärarens förtydligade ansvar för undervisningen. Utifrån detta syfte vill vi söka svar på följande frågor:

- Hur uppfattar barnskötarna och förskollärarna sina egna och varandras yrkesroller, i relation till styrdokument, deras olika bakgrund och utbildning samt den förändring som präglat förskolan?
- Vilka föreställningar har barnskötarna och förskollärarna om arbetsfördelningen i förskolan i relation till styrdokument, deras olika bakgrund samt den förändring som präglat förskolan?
- Vilka uppfattningar har barnskötare och förskollärare om att förskolläraren ansvarar för innehållet i undervisningen?

3. Bakgrund och teoretiska begrepp

I detta stycke kommer vi att redogöra för innebörden av begreppen yrkesrollen, kompetensbegreppet och undervisningsbegreppet. Utifrån dessa begrepp kan vi förstå barnskötare och förskollärares uppfattningar av yrkesrollerna som är huvuddelen i vår undersökning. Vi anser att begreppen passar som teoretiska utgångspunkter i analysen av resultatet eftersom de är relevanta inom undersökningens område.

3.1 Yrkesrollen

Erik Hector som var psykolog och ingick i socialstyrelsen serie "Arbeta i förskolan" förklarar yrkesrollen i förskolan som ett gränslöst engagemang i barnen och att den inte får bli för strikt. Förskollärare och barnskötare har ofta ett stort engagemang i barnen i förskolan som styrs av personliga egenskaper (Hector 1985, s 13). I yrkesrollerna i förskolan har även vård och omsorg en given plats (Hector 1985, s. 25). Det är en viktig del att se till barnens mående och krama och trösta dem, utan några tankar kring pedagogik i syfte. Detta är lika viktigt som att lära barnen saker och ge de möjlighet att utvecklas (Ibid). Att vara professionell när man arbetar i förskolan handlar om att kunna sitt uppdrag och ansvar samt ha goda kunskaper inom området (Hector 1985, s 29). Hector berör även relationen till barnen som en viktig del i yrket. Relationen kan ses som ett arbetsverktyg och i yrket behöver man forma en förtroendefull relation till barnen (Hector 1985, s. 35). Vidare menar Hector också att yrkesrollen är något som kan förändras över tid. Utifrån nya specialiteter eller politiska beslut menar han att det kan ta tid innan nya arbetsuppgifter utförs men yrkesrollen anpassas då arbetet återigen är igång efter nya förändringar (Hector 1985, s 20). Hur yrkesrollen formas genom utbildning har också en viktig betydelse menar Hector (1985, s.20). Eftersom man både får nya kunskaper och förebilder om hur man ska uppträda i sitt blivande yrke blir utbildningen viktig i det sammanhanget (Ibid). I förskolan har man länge arbetat i arbetslag och Hector menar att anledningen till att man introducerade detta begreppet "arbetslag" i förskolan var för att bättre ta till vara på personalens kunskaper, intressen och initiativ (Hector 1985, s. 71). Om man i arbetslaget driver uppgifter som inte alla klarar av finns en risk att vissa kommer att känna sig misslyckade (Hector 1985, s. 74). Om man istället släpper fram sina kollegor så att alla får utnyttja sina fulla kapaciteter och inte gör passivt motstånd så menar Hector att det blir ett gott samarbete. Det är även viktigt att acceptera att alla i arbetslaget inte orkar lika mycket och vågar (Ibid).

3.2 Kompetensbegreppet

Kompetens som begrepp kan ha olika betydelse i olika sammanhang. Erfarenheter och kunskap är grundläggande för kompetens och förstås i den kontext som kompetensen uppträder (Sheridan, Sandberg & Williams 2015, s. 52–53). Vidare menar författarna att kompetens är något som utvecklas mellan individer, grupper och i ömsesidiga relationer inom förskolans område. Alltså är förskollärares kompetens inte enbart beroende av sig själv utan kräver en kontext för att skapa ett meningsskapande för det pedagogiska arbetet (Ibid).

Gotvassli förklarar att kompetensutveckling är något som ska bidra till en förbättrad målsättning i förskolan, både enskilt men också tillsammans med hela personalgruppen och med dess funktion (Gotvassli 2002, s. 89). I en personalgrupp är det även viktigt att utnyttja varandras kompetens (Ibid). Gotvassli skriver också att det är betydelsefullt att man ställer upp på varandra i en god lärande miljö, även de som har mindre erfarenhet (Gotvassli 2002, s. 105). Efter den reviderade läroplanen ses barnskötarna och förskollärarnas olika kompetenser som en tillgång i arbetslaget och för att skapa förutsättningar för barns lärande och utveckling, även om förskollärarna har ett särskilt ansvar (Sheridan, Sandberg & Williams 2015, s. 24).

3.3 Undervisningsbegreppet

År 2010 gjordes en översyn av läroplanen och förskollärares ansvar förstärktes, likaså målområdena i läroplanen (Sheridan & Williams 2018, s 14). År 2017 gav regeringen i uppdrag till skolverket att förtydliga förskolans uppdrag och öka kvalitén i undervisningen i förskolan (Ibid).

Undervisning som begrepp ges en bred betydelse som innebär att stimulera, följa och utmana barnens lärande och utveckling (Sheridan, Sandberg & Williams 2015, s. 30). Vidare beskrivs hur begreppet avser att användas, vilket innebär att förskollärare ansvarar för den pedagogiska verksamheten och leder undervisningen som förskolläraren dessutom följer upp i enlighet med läroplanen (Ibid). Både spontana och planerade aktiviteter kan vara undervisning, under ledning av förskollärare (Sheridan & Williams 2018, s 11). Sheridan, Sandberg & Williams menar att barns sociala, kognitiva och emotionella lärande och utveckling inte går att särskiljas utan interagerar en helhet i barns värld (Sheridan, Sandberg & Williams, 2015, s. 30). Undervisningen i

förskolan ska även utveckla barnens öppenhet och respekt samt utveckla förmågan till att utveckla omtanke och empati för andra (Sheridan & Williams 2018, s. 26).

4 Metod och Material

4.1 Metod

I vår undersökning har vi använt oss av en kvalitativ metod. Patel & Runa beskriver att man använder sig av en kvalitativ metod när man till exempel studerar karaktärer av ett fenomen eller arter (Patel & Runa 2011, s. 55). I en kvalitativ metod formuleras frågorna vanligtvis på ett sätt som ger respondenten en möjlighet till att svara med sina egna ord (Ibid). Eftersom vår undersökning syftar till att ta reda på de yrkesverksammans uppfattningar passar det bra att använda en kvalitativ metod, om vi ser till förklaringen ovan. Vidare menar Patel & Runa att genom kvalitativa studier kan man tolka och förstå innebörden av livsvärlden, ambitionen att upptäcka företeelser samt att beskriva uppfattningar eller en kultur (Patel & Runa 2011, s. 105). Detta är något som också format vårt val av metod, eftersom vi utifrån intervjupersonernas uppfattningar vill belysa deras tankar och reflektioner.

4.2 Metod för datainsamling

Vår undersökning är baserad på kvalitativa intervjuer som vi genomfört med yrkesverksamma barnskötare och förskollärare. Löfdahl skriver att det länge varit en metod för förskollärare att lyssna till kollegornas berättelse för att ta till sig erfarenhet (Löfdahl 2016, s. 144). Frågorna har därför en låg grad strukturering som på så vis gett intervjupersonerna en större möjlighet att svara utförligt och förklara på sitt sätt. Många svarade genom att återberätta händelser från till exempel tidigare yrke och erfarenhet. Detta blev möjligt då vi medvetet fokuserade på att ställa frågor som var anpassade för det. Använder man sig av kvalitativa intervjuer ställer man nästan alltid frågor med en låg grad strukturering som betyder att svarsutrymmet är stort (Patel & Davidson 2011, s. 81).

Under intervjun använde vi oss även av en låg grad standardisering eftersom vi ville ge intervjupersonerna en möjlighet till en bred reflektion av området och därmed kunde vi möta upp med frågor som passade in för stunden. Patel & Davidson menar att undersökningen får ett visst användningsområde beroende på hur struktureringen och standardiseringen ser ut vid intervjun

(Patel & Davidson 2011, s. 75). Eftersom vi ville ha barnskötarna och förskollärarnas uppfattningar inom området passade sättet bra för vår underökning. Många frågor återkom även flera gånger och då kunde vi ställa följdfrågor och även gå tillbaka eller hoppa bland frågorna. Lyssnar man på människor på ett intressant och genuint sätt är förutsättningen för att få utförliga berättelser stor (Löfdahl 2016, s. 147). Under en intervjusituation har man lyssnandet i fokus och sätter sig själv tillfälligt åt sidan (Kullberg, 1996, s. 90). Vi försökte att ha dessa tankar som författarna beskriver för att få ett givande material för vår undersökning. Vi har även valt att använda oss av intervjuer via mejl då det varit svårt att få till att mötas på plats med personerna som vi intervjuat. De vi intervjuat via personliga möten har varit mycket givande eftersom vi hade en hel timme på oss och personerna var avslappnade och visade stort intresse till att svara på frågorna. De första två som vi intervjuade arbetar som förskollärare och vi höll intervjuerna direkt efter varandra. Detta gjorde att vi direkt efter intervjuerna snabbt kunde återkoppla till vårt syfte och bli inspirerade för vår fortsatta undersökning.

Under intervjuerna använde vi oss av inspelning via en iPhone med ljudinspelning. Detta fungerade bra och en av oss ställde frågorna medan den andra kunde följa kroppsspråk, gester och annat. Att vara två under intervjuerna hjälpte oss att ta upp tråden att i fall den som intervjuade kom av sig. Det blev avslappnat och naturligt att vi båda gick in i intervjun och samtidigt inleddes diskussioner kring frågorna som vi uppfattade att alla tre i rummet såg som positivt. På detta vis tycker vi att vi fick ut så mycket som bara gick av frågorna. Då vi höll intervjuerna direkt efter varandra, såg vi som positivt som vi skrev ovan men vi kände båda två att efter första intervjun blev vi trötta och mer trötta såklart efter båda intervjuerna. Vi är osäkra på om detta bidrog till något negativt men vi upplevde det som mest positivt, att ha det färskt i minnet från förgående intervju. Innan vi fick möjlighet att hålla dessa intervjuer tog vi kontakt via telefon och berättade om undersökningen. När vi väl frågade om vi kunde få en intervju med dem ställde sig båda mycket positivt till det.

Vi valde vid senare tillfälle att intervju två barnskötare genom en gruppintervju. Tursunovic betraktar gruppintervjuer som en kvalitativ datainsamlingsmetod där man i små grupper samtalar kring diskussionsledarens frågor (Tursunovic 2002, s 63). Anledningen till det var att vi ville ha med två barnskötare till undersökningen och vid förfrågan kunde de tänka sig att ge oss en timme emellan deras arbetstids slut och ett APT möte som skulle hållas på kvällen. Vi tackade självklart ja till det eftersom vi såg chansen att få ut mycket av en intervju där två barnskötare tillsammans

fick dela sina tankar. Vi tänkte att det blir en tryggare situation för de båda som gör att de vill dela med sig av sina uppfattningar även om det kommer upp någon känslig fråga.

Intervjun blev mycket lyckad och alla parter tyckte att det kändes bekvämt att vi gjorde en gruppintervju. I början vid första frågorna upptäckte vi att vi inte riktigt tänkt på att det kan vara svårt att få klarhet i vem det är som svarar och om de ska välja själva när de ska svara. Detta tyckte vi löste sig efter bara några minuter och vi litade på ljudinspelningen. Då vi ställde frågorna blev det naturligt hur de svarade och de kunde samtidigt diskutera emellan. Detta upplevde vi gav oss ett rikt material. Vid intervjun kunde vi också hjälpa varandra och flika in med följdfrågor. Mötet kändes trevligt och intervjupersonerna var mycket positiva till att svara. Kullberg menar att det är bra att förhålla sig informell under intervjun fast ändå så pass distanserad så berättelserna träder fram (Kullberg 1996, s. 90).

4.3 Urval

När vi valde intervjupersoner till vår undersökning började vi med att fråga en av barnskötarna som i sin tur föreslog en kollega. En av förskollärestudenterna föreslog också två studie kollegor efter att vi frågat efter en intervju. Denscombe skriver att då man tillfrågar en eller några få personer att delta i en studie som i sin tur föreslår ytterligare personer som kan tänka sig att delta i studien, blir detta en snöbollseffekt (Denscombe 2009, s. 39). Urvalet blir större allt eftersom och det blir som en slags process där personer som deltagit i studien föreslår nya som deltar och så vidare (Ibid).

Intervjupersonerna består av tre barnskötare, två förskollärare samt tre förskollärestudenter som läser näst sista terminen på förskolläraryrketens distansprogram. Anledningen till att vi valde individer som studerar till förskollärare var i första hand för att vi såg en möjlighet att få deras uppfattningar inom området eftersom de är under utbildning. Vi ville få reda på deras tankar då de både varit icke förskollärare till att nu nästan vara färdig förskollärare. Vi menar att deras syn inom området kan ha förändrats i samband med utbildningens gång och intressant då i vår studie att lyfta detta. Vår avsikt med att välja ut intervjupersonerna var få en bredd på deras olika erfarenheter och utbildning.

Genom att vi valde två förskollärare som arbetat i över 20 år så har det gett en bild till undersökningen hur yrkesrollerna har förändrats och även hur förskollärarnas förhåller sig till

våra frågor. Vi har även försökt att välja ut personer som vi vet gärna delar med sig av sina tankar om förskolan och gillar att beskriva sina uppfattningar inom förskolans område. Den enskilda barnskötaren tyckte vi verkade intressant för undersökningen eftersom personen har lång erfarenhet som barnskötare. Eftersom vi ville ha en bred spridning på intervjupersoner så ville vi ha ungefär hälften förskollärare och hälften barnskötare samt även förskollärarstudenter. Barnskötarna som vi intervjuade hade också en lång erfarenhet av förskola, därav fick de förfrågan. Intervjuerna delade vi på att genomföra och det blev att vi intervjuade varannan gång var. Vi båda deltog vid alla intervjuer men vi turades alltså om att hålla i intervjuerna, även om vi båda kom med någon följdfråga då och då.

4.4 Material

Efter att vi samlat in vårt material från de två förskollärarna transkriberade vi så materialet blev lättare att arbeta med. Vi delade upp intervjuerna och transkriberade ungefär hälften av samtalen var. Inspelningen från våra iPhones var tydlig och det var lätt att höra intervjuerna även om det tog lång tid. Lämpligast spelas intervjuerna in på ljudband och återförs i textform (Kullberg 1996, s. 89). Vi lyssnade noggrant in ljudinspelningen och återförde ordagrant till text. Vi kunde ganska snabbt se en struktur och hur vi kunde använda materialet i relation till vårt syfte och frågeställning och delade därmed upp materialet efter det i olika delar. Löfdahl skriver att det är bra att ha syftet i undersökningen i bakhuvudet under bearbetning av materialet och anteckna gärna det som kan vara relevant (Löfdahl 2016, s. 151).

När vi transkriberade materialet från gruppintervjun med de två barnskötarna fick vi vara extra noggranna när vi transkriberade eftersom det var en gruppintervju och det blev mera av en diskussion mellan de två barnskötarna. Vi lyssnade noggrant fler gånger och var tydliga med uppdelningen om vad de båda barnskötarna samtalade om. Kullberg menar att det är viktigt att översätta ljudinspelningen i den talspråksform som ljudinspelningen visar (Kullberg 1996, s. 89). De intervjuer som vi gjort via mejl hade vi ett färdigt material efter intervjun som vi sammanställde på ett likande sätt och vi såg snabbt hur vi skulle samordna.

Efter att vi transkriberat vårt material påbörjade vi analysen. Vi såg direkt att vi fått många relevanta berättelser från de vi intervjuade. För att garantera intervjupersonernas anonymitet använde vi oss av fingerade namn som framgår nedan. I resultatdelen framgår citat och intervjupersonernas berättelse kopplat till de namn som vi bytt ut för att vi ville få en trovärdighet

om vem som säger vad. Patel & Davidsson nämner att det kan ses som troligt om man kopplar enskilda citat tillsammans med namnen istället för att man får en bild av att en person sagt allt i alla citat (Patel & Davidsson 2011, s. 121). När vi bearbetade vår text tycker vi att det passade bäst att redovisa svaren av intervjuerna utan kommentarer och analys då vi anser att det är lättare att få en bild av intervjupersonernas olika uppfattningar. Vi ville alltså skriva ner intervjupersonernas citat och svar utan någon analys i det hela till en början. För att vi skulle få en struktur delade vi upp resultatet i olika delar som har en strak koppling till våra frågeställningar. Efter att vi skrivit resultatet analyserade vi texten som blev ett stycke med analys direkt efter varje resultatdel.

4.5 Etiska ställningstagande

Vår undersökning är en viktig del i vår utbildning som berättigar oss till legitimerade förskollärare. Vetenskapsrådet skriver att forskning har en viktig betydelse för samhället och dess medlemmar och ställer därmed höga krav på forskningens kvalitet och ger ett skydd mot samhällets medlemmar om otillbörlig insyn i deras livsförhållanden (Vetenskapsrådet, 2002 s. 5). Vår undersökning utgår från Vetenskapsrådets fyra forskningsetiska principer vilka är: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Ibid).

4.5.1 Informationskravet

I samband med vår undersökning har vi informerat intervjupersonerna på ett sätt som följer informationskravet vid de forskningsetiska principerna (Vetenskapsrådet 2002, s. 7). När vi påbörjade att ta kontakt med de personer som vi var intresserad av att intervjua kontaktade vi de först via telefon för ett kortare samtal.

Vi presenterade oss och berättade att vi läser sista året på förskollärarytbildningen och att vi är intresserade av att hålla en intervju för vår undersökning som handlar om "yrkesroller i förskolan". Vi samtalade sedan en kort stund om vårt syfte och att vi utifrån det undrade om de skulle kunna tänka sig att delta under en intervju.

4.5.2 Samtyckeskravet

Då vi fick ett "Ja" från dem förklarade vi att vi kommer att skicka ett samtycke där de ska skriva under och vad som blir deras rättigheter utifrån undersökningen. Samtycket är utformat från en

mall från Södertörns högskola och vår utbildning och som vi därmed hållit oss till. I samtycket framgår bland annat vikten av tystnadsplikt och anonymisering. Det betyder i vårt fall att intervjupersonernas identitet och verksamhet inte får avslöjas.

Vi informerar också om att det svaren från intervjun, alltså materialet garanterat bara används i vår undersökning och inte i något annat sammanhang. På blanketten av samtycket finns våra uppgifter samt handledarens så intervjupersonerna tydligt vet vart de kan vända sig om det skulle vara något de funderar på. Eftersom vi endast intervjuar personalen på de förskolor vi besökt så räcker deras samtycket.

I många fall kan man behöva föräldrarnas samtycke men eftersom detta är en undersökning som baseras på personalens intervjuer om deras uppfattningar så behövs det ej. Det ska även framgå i samtycket att deltagarna när som helst har rätten av att avbryta deltagandet i undersökningen (vetenskapsrådet 2002, s. 10). I vårt formulerade samtycke framgår det att all medverkan i studien kan avbrytas när som helst under studiens gång.

4.5.3 Konfidentialitetskravet

Konfidentialitetskravet handlar om att intervjupersonernas personuppgifter måste förvaras oåtkomligt för obehöriga (Vetenskapsrådet 2002, s. 12). Alla kopplingar som vi har till personerna som deltagit finns förvarade hemma hos oss studenter på ett säkert sätt och kommer så fort uppsatsen är publicerad att raderas på ett sådant sätt så att det försvinner. Vi kan även hänvisa våra deltagare till samtycketsavtalet, där vikten av tystnadsplikt framgår.

4.5.4 Nyttjandekravet

I nyttjandekravet fortsätter principerna att peka på hur deltagarnas uppgifter endast får användas till undersökningen (Vetenskapsrådet 2002, s. 14). Kravet innefattar att forskare endast får använda uppgifter från enskilda för forskning, det får inte lånas ut för annat bruk (Ibid). Materialet från vår undersökning kommer endast att användas vårt examensarbete för förskollärautbildningen. I samband med planering ska forskaren ha i åtanke att resultatet kan utnyttjas på felaktigt sätt och därmed ta åtgärder om så sker (Ibid).

5 Tidigare forskning

Det har varit svårt att hitta relevant forskning för vår undersökning. Det finns många c-uppsatser som är intressanta men inte lika mycket forskning kring området. Gustafsson & Mellgren som vi skriver om nedan ansåg vi mest relevant för vår undersökning eftersom den handlar om just barnskötare och förskollärares syn på bland annat ansvarsfördelning, kvalitet och uppdraget i förskolan. Eftersom vi anser att denna forskning utgör en stor del i vår undersökning har vi tagit med en större del av denna studie i texten nedan. Olsen som vi skriver om nedan har en betydande del för frågan om arbetsfördelningen i undersökningen men eftersom det finns vissa skillnader i Svensk och Dansk förskola har vi haft det i åtanke även om resultatet har en intressant poäng. Sedan följer Förskollärares profession där det framgår hur viktig del hela arbetslaget är i arbetet. Vidare forskning är Förskolechefers syn på ny läroplan och kvalitet som är intressant eftersom förskolecheferna inte är i någon av yrkesrollerna utan ger sin syn på det hela utifrån. Sedan har vi hittat relevant forskning kring undervisning i förskolan. Studien ger en syn på hur förskollärare arbetar med undervisning och vilken roll barnskötare har i undervisningen.

5.1 Yrkesroller i förskolan

I texten följer en studie på uppdrag av Kommunal och Lärarförbundet som syftar till att föra in regeringens proposition, om att förskolan ska bli en egen skolform. I lagförslaget vill man även reglera personalens ansvar i förskolan och införa att förskollärarna ska få det övergripande ansvaret för verksamheten framgår det i texten (Gustafsson & Mellgren 2008, s. 13).

Utifrån propositionen syftar Mellgren och Gustavssons utvärdering till att belysa hur förskolans personal, kommuner, och enskilda förskolor reagerar på fackförbundens vilja, att implementera ett tydliggörande om de olika yrkesrollerna i arbetslagen samt påverka innehållet i förskolans verksamhet. I propositionen vill man även att förskolor ska kunna anställa personer som varken är barnskötare eller förskollärare menar Gustafsson & Mellgren (Gustafsson & Mellgren 2008, s. 13). Detta blir en anpassningsfråga för yrkesrollerna, eftersom det blir nya förhållningssätt att anpassa sig till, påpekar Gustafsson & Mellgren i texten (Ibid).

Vidare framgår det i texten att detta kan ses som ett hot mot de yrkesgrupper som redan befanns från början i verksamheten, eftersom de nya yrkesgrupperna får möjligheten att praktisera framgångsrikt och samtidigt då förlorar verksamheten helhetstänket mellan omsorg och lärande

som är grunden i svensk förskola. Det blir också betydelsefullt i detta sammanhang, att yrkesgrupperna kan se sin egen kompetens och kan kommunicera den i olika situationer, för att ge utveckling av barnskötare och förskollärares profession (Ibid).

I Gustafsson & Mellgrens text förklarar den komplexitet som kan uppstå utifrån att arbetslagen ibland får ökat ansvar med till exempel vikarieskaffning som oftast hamnar då mestadels på förskolläraren. I sin tur bidrar detta till att arbetet i barngruppen minskar eftersom förskollärarna får ett slags ledningsansvar och barnskötarna får ta över mycket från förskollärarnas uppdrag, eftersom de också delegeras mer administrativ tid (Ibid). Detta kan i sin tur resultera i att förskollärare och barnskötare blir mer uppdelade generellt då förskollärare hamnar med mycket administrativ tid och barnskötarna blir mestadels själva med barngruppen (Gustafsson & Mellgren 2008, s. 15).

I diskussioner om definitioner av yrkesrollerna menar några av förskollärarna att det är skillnad i barnskötare och förskollärares tankar om arbetssättet och menar att förskollärare vet varför de lägger upp arbetet på ett visst sätt (Gustafsson & Mellgren 2008, s. 18). Gustafsson & Mellgren hävdar att definitionen av yrkesrollerna kan bli en känslig fråga men att det är en viktig bekräftelse på de olika yrkesgruppernas utbildning (Ibid). I diskussionerna med barnskötarna samtalar de om hur de skulle ställa sig till ett utökat ansvar av omvårdnaden samtidigt som då förskollärarna skulle få ett ökat ansvar inom det pedagogiska (Gustafsson & Mellgren 2008, s. 19). Vid samma diskussioner och fråga med förskollärarna menar de att det skulle resultera i att barnskötarna fick öppna och stänga förskolan, vilket barnskötarna i sina diskussioner menar skulle försämra deras situation och flertalet skulle nog byta arbete, menar de (Ibid). I diskussionerna samtalar det om förskollärarens roll och en av förskollärarna menar att förskolläraren har det pedagogiska ansvaret men menar att det kan också vara väldigt känsligt att prata om (Gustafsson & Mellgren 2008, s. 21). Förskolläraren menar att barnskötarna kan tycka att båda yrkesgrupperna gör lika mycket och att barnskötarna då menar att förskollärarna inte är bättre för det. Förskolläraren tillägger också att hon själv aldrig skulle tycka eller säga så om barnskötarna (Ibid).

Gustafsson & Mellgren belyser att i diskussioner om arbetsfördelning i verksamheten delar all personal på detta genom ett schema. I schemat framgår det vem som ska göra vad efter barnens vistelsetid, tjänstgöringsgrad och den anställdes önskemål, så det har inte alltid med yrkesrollen att göra (Gustafsson & Mellgren 2008, s. 11). Samtidigt så berättar många rektorerna att

förskollärarna har huvudansvaret och därmed ställs det mer krav på dem som förklaras i texten ovan (Gustafsson & Mellgren 2008, s. 14). Gustafsson & Mellgrens lyfter även förskollärare, barnskötare och rektorers tankar kring utbildning i jämförelse med personlig lämplighet. En av förskollärarna menar att det blir att förskollärarna ser helheten i barngruppen och blir medvetna om det i sin planering och utgångspunkt när de möter barnen (Gustafsson & Mellgren 2008, s. 19). En annan av förskollärarna berättar även vikten av att man är medveten om skillnader som präglar hur man gör saker beroende på om man är förskollärare eller barnskötare (Ibid).

Barnskötarna menar att förskollärarna har mer pedagogik och metodik i sin utbildning men att personliga egenskaperna också är viktiga (Ibid). I frågan om utbildning upplever en del av barnskötarna att det gör samma jobb som förskollärarna (Gustafsson & Mellgren 2008, s. 20). Ibland upplever de även att vissa förskollärare kanske inte vill dokumentera och hålla på med pappersarbete, uttrycker en barnskötare i diskussionerna (Ibid). Vidare pratar barnskötarna om utbildning och vittnar om hur de många gånger fått höra att de ska utbilda sig till förskollärare, en valideringsutbildning. Detta betonar vissa av barnskötarna att de inte har en önskan om att utbilda sig utan vill fortsätta att arbeta som barnskötare (Ibid). Rektorer lyfter fram i diskussionerna med varandra, att det blir en annan kunskap för förskollärarna som ger sig ut i arbetet efter en tre och ett halvt års utbildning jämfört med dåtidens tvååriga utbildning (Gustafsson & Mellgren 2008, s. 18).

Även i studiens andra diskussioner är förskollärarna överens om att de har en betydande roll om förskollärare har högskolekompetens eller inte (ibid). Utav de förskollärare som tidigare arbetat som barnskötare anser de att de har utvecklat en förståelsekunskap för olika kunskapsformer som de upplever sig inte hade tidigare (Gustafsson & Mellgren 2008, s. 20).

5.2 Nordisk forskning om arbetsfördelning i förskolan

Olsen har studerat organisationen av arbetsfördelning i förskolan i Danmark, där resultatet pekar på att förskollärare och barnskötare delar på många arbetsuppgifter men med några skillnader. Dessa skillnader inkluderar några juridiska aspekter som att vid öppning av verksamheten och mottagandet av barnen under morgonen, måste förskollärare ansvara eller vara bredvid i rummet (Olsen 2011, s. 36). De praktiska arbetsuppgifterna som torka bord och andra närvarande sociala situationer visade studien att hierarkin inte var så stor utan att både barnskötare och förskollärare

deltog i detta. Däremot har en av institutionerna föreskrivit en förordning till barnskötarna som är deras arbetsuppgifter. Listan inkluderar rengöring av leksaker och den som ska göra det av barnskötarna står uppskriven på en lista som går runt och detta ska göras en gång i veckan (Olsen 2011, s. 37). Men vid frågan om planering uppkommer det att alla brukar delta på alla institutioner som deltog i studien. Då Olsen tittade på hur man hanterade frågor och kommunikation med barnen kunde man inte se någon stor skillnad emellan barnskötare och förskollärare (ibid).

I Olsens studie framgår det hur studenter som blivit färdiga förskollärare får makten att känna sig speciella och skillnaden blir stor gentemot den som är utbildad. Det framgår att förskolläraren blivit utvald och skiljer sig numera från de utbildade oavsett om de utbildade också kan bidra med sin erfarenhet. Här har förskolläraren landat och den utbildade kan inte direkt göra anspråk här. Utan examen lever barnskötaren i ständig ovisshet av att inte kunna använda sin kunskap och förmåga, menar Olsen. Utbildningen ger förskolläraren rätt att utnyttja sin kunskap. Bristen på en examen kan ge barnskötaren rätten att också dra sig tillbaka och inte ta så mycket ansvar (Olsen 2011, s. 34).

5.3 Förskollärarens profession

I Nasiopoulous avhandling har man tittat på förskollärarnas profession i relation till pedagogiska praktiker. I avhandlingen framgår det hur förskollärare har en komplex roll i förskolan eftersom förskollärare förhåller sig professionellt samtidigt som de förvärvar sina teoretiska kunskaper i de praktiska praktikerna. Detta görs i relation till alla involverade och de förhållandena som de befinner sig i (Nasiopoulou 2020, s. 86). Eftersom flera faktorer samverkar inom systemet kan detta skapa både förutsättningar och begränsningar i den pedagogiska praktiken (Ibid). I avhandlingen framgår det att arbetslagets kompetens är beroende av alla som ingår i det, vilket betyder att förskollärarens engagemang inte räcker enbart, utan möjligheter att påverka uppdraget ligger utanför vad förskolläraren kan påverka inom yrket (Ibid). Resultaten visade också att de förskollärare som hade utbildat sig tidigt i arbetet och som var mer erfarna, deltar oftare i kompetensutvecklingsaktiviteter och hade även mer ansvar för flera specifika uppdrag än de förskollärarna som utbildat sig senare i yrket. Dessa uppdrag inkluderade kollegialt lärande i läroplanens innehållsområden (Nasiopoulou 2020, s. 90).

5.4 Förskolechefers syn på ny läroplan och kvalitén i förskolan

Renblad & Brodin har studerat betydelsen av ny läroplan för förskolan (2012) och även tittat på hur kvaliteten i förskolan utvecklats efter att läroplanen implementerats. Resultatet belyser att förskolechefer ser positivt på ny läroplan och att det är bra att förskollärarnas kompetens framgår tydligare. Genom ett förtydligande i läroplanen om förskollärarna menar Renblad & Brodin att förskollärarna får en bättre förutsättning för genomförande och där blir förskolechefernas roll att stötta så att förskollärarna kan leva upp till intentionerna i läroplanen (Renblad & Brodin 2012, s. 420). Förskolecheferna menar att det har skapats mer rutiner kring till exempel utvecklingssamtal, hämtning och lämning, kommunikation och föräldrakontakter (Ibid). De tycker även att statusen i förskolan höjts efter nya läroplanen, att det gått från att bara passa barn, till en mer pedagogisk verksamhet (Ibid). I den nya läroplanen nämns inte barnskötaren utan här behöver pedagogiska diskussioner lyftas i de olika yrkesgrupperna för att få syn på de bådas styrkor (Ibid).

Att barnskötarnas roll inte nämns menar förskolecheferna gör att barnskötarna känner sig bortskuffade, eftersom yrkesgrupperna länge haft samma arbetsuppgifter (Ibid). Förskolecheferna uttrycker också hur man får en hög kvalitet i förskolan och menar att det inte alltid är avgörande om det finns många förskollärare i verksamheten. De menar att det finns en rad avgörande aspekter så som kommunikationen mellan förskolepersonal, bristfällig ledning och tidsbrist för planering, bland annat som påverkar hög kvalitet i förskolan (Renblad & Brodin 2012, s. 422).

Vidare menar några av förskolecheferna att det kan bli problem med det nya tydliga ämnesinnehållet i läroplanen. De menar att det är svårt att skilja omsorg från pedagogisk utmaning och kan därmed få en negativ inverkan på verksamheten (Renblad & Brodin 2012, s. 420). Vad alla förskolechefer dock är överens om är att både förskollärare och barnskötare är viktiga för förskolan och bådas kompetens behövs för att kunna tillgodogöra sig barnens behov av både omsorg och lärande (Renblad & Brodin 2012, s. 423).

5.5 Undervisning i förskolan

Melker, Mellgren & Pramling Samuelsson studie belyser hur undervisning i förskolan kan ta sig i uttryck. Begreppet bör ses utifrån den kontext och tradition förskolan ingår i, belyser artikeln (Melker, Mellgren & Pramling Samuelsson 2018, s. 64). Studien utgår från 4 – 5 åringar som

observeras i undervisningssituationer med fokusområden på (teknik) och samverkan (social aspekt). I studien avser författarna undervisning som en situation som består av att förskollärarna får barnen engagerade i ett visst innehåll som planeras av hela arbetslaget (Melker, Mellgren & Pramling Samuelsson 2018, s. 66). I studiens fall handlar innehållet om att lära barnen teknik och att samarbeta, vilket förskollärarna har för avsikt att introducera (Ibid).

Dessa undervisningssituationer menar författarna i studien att det är något som planeras av hela arbetslaget (Ibid). Att undervisningsbegreppet är komplext framgår tydligt i artikeln där det problematiseras utifrån olika perspektiv (Melker, Mellgren & Pramling Samuelsson 2018, s. 67). I artikeln framhålls undervisning som både något statushöjande samtidigt som det finns en oro för att begreppet betraktas mer som skolfierad (Ibid). Dock förhåller sig författarna till att se undervisning som att målmedvetet integrera barns lek och lärande pedagogiskt och i relation till de båda nämnda diskurserna (Ibid). I resultatet redovisas hur läraren undervisar barnen genom legobygge och genom bygget kommunicera och samarbeta med varandra samt förstå hur stabila och höga legokonstruktioner kan byggas (Melker, Mellgren & Pramling Samuelsson 2018, s. 73). Det framgår även att arbetslaget kommit fram till undervisningens målsättning som beskrivs ovan (Ibid). Arbetslaget har kommit överens vid den gemensamma planeringen om att undervisningen ska börja med att dela in barnen att bygga parvis vid legobordet. Förskolläraren introducerar också undervisningen med att berätta för barnen att de ska lyssna hur uppgiften ska gå till. Utifrån detta sätt menar författarna i studien att undervisningens innehåll presenteras (Ibid).

6 Resultat och analys

I resultat och analysdelen har vi valt att dela upp i tre delar som hänger samman med våra frågeställningar. Detta för att det ska bli tydligt och enkelt att läsa och förstå resultatet. Resultatet är en sammanfattning av de mest relevanta frågorna från intervjun.

Den första delen i resultatet som vi kommer att presentera är barnskötarna och förskollärarnas generella uppfattningar om deras yrkesroller samt hur förskollärarstudenterna förändrat sina uppfattningar efter de utbildat sig. I den andra delen kommer vi att presentera resultatet från intervjun om hur intervjupersonerna anser att arbetsuppgifterna ska fördelas i förskolan. I tredje delen kommer en sammanställning och analys om barnskötare och förskollärares uppfattningar om att förskollärarna ska ansvara för innehållet i undervisningen.

Vi har valt att presentera resultatet med namn så man får en större inblick i hur de olika personerna svarat på intervjun. Namnen är såklart fingerade. Nedan presenteras resultatet av 8 personers erfarenhet och hur de anser vad som skiljer sig emellan barnskötare och förskollärares yrke och deras arbetsuppgifter. Vi har valt att presentera de två första förskollärarna som vi intervjuade för Klara och Moa. Sedan intervjuade vi två barnskötare i en gruppintervju och de kallar vi för Hiba och Lara. Vi intervjuade även en barnskötare via mejl som vi namnger för Rosa. Till sist så kallar vi de tre förskollärarstudenter som vi intervjuat för Hanna, Mirjam och Isabelle.

6.1 Resultat del 1

6.1.2 Barnskötarna och förskollärarnas uppfattningar om yrkesrollen

Klara och Moa berättar båda två att de arbetat i dryga 20 år inom förskola, att de arbetade tidigare som barnskötare har därför sett en del förändringar som skett genom åren. Båda är förskollärare sedan många år. Då vi ställde frågan om vilka skillnader Klara tycker att det är från att hon arbetade som barnskötare till att hon idag är förskollärare så svarade hon, "vi sa som barnskötarna gör idag, vi gör väl lika mycket som förskollärarna".

Hon förklarade att hon tänkte så då hon själv arbetade som barnskötare men fått en annan kunskap och syn idag och efter hennes förskolläraryt utbildning. Hon har förstått att 3,5 års utbildning gör mycket, berättar hon. Samtidigt berättar hon att hon kände sig vid ett tillfälle bortknuffad av förskollärarna och då vi frågar henne hur det kändes så menar hon att så var det väl egentligen inte. Hon berättar att hon som barnskötare "bara gjorde", man sa att man gjorde lika mycket som förskollärarna men det var ju för att vi inte hade samma utbildning.

Vi ställde samma fråga till Moa och vi kom in på tiden då hon arbetade som barnskötare. Moa berättade att det berott på vart hon arbetat och menar att hon i början som barnskötare var osäker men tyckte så småningom om att få mycket ansvar. Ju mer ansvar hon visade desto mer fick hon, berättar Moa. Det fanns också skillnader i att arbetet är mera tungrott idag med läroplan och allt än, säger Klara. Hon berättar också att hon har arbetat med olika förskollärare, både de som är hierarkiska och de som vill arbeta jämställt mellan barnskötare och förskollärare. När hon arbetade för många år sedan fick hon en ny chef på en förskola som jobbade för att det skulle vara lika i arbetslaget och såg alla med lika värde. Detta berättar hon att hon tyckte var mycket

positivt, att alla var delaktiga och allas röster räknades. Moa delar även med sig av en annan tidigare anställning innan hon blev färdigutbildad förskollärare. Hennes dåvarande chef skiljde mycket på barnskötare och förskollärare och efter ny läroplan och mer tydlighet av förskollärarens ledarskap berättade hon att:

en av mina anledningar till att jag började plugga, det var för att jag hade haft en uppdelad chef och där känner jag en frustration för jag var ganska ivrig och engagerad i mitt jobb men blev hindrad för jag bara var "barnskötare"

Då vi ställde frågan till Hiba och Lara, delar Lara med sig av hur hon upplever de olika yrkesrollerna, hur det var förr och nu:

nu upplever jag att det är mer, inte hierarki, nej det tycker jag inte men jag skulle säga att det är viktigare med titlarna idag. Då visste nog föräldrarna inte vem som var barnskötare eller förskollärare på den tiden

En av barnskötarna (Rosa) ställde vi samma fråga till men eftersom hon inte har erfarenhet som förskollärare frågade vi istället vilka generella skillnader hon upplever mellan barnskötare och förskollärare om hon ser tillbaka från nu och i början av sitt arbete som barnskötare. Rosa delar med sig av sin erfarenhet och menar att det ställs mer kvar på förskollärare idag från ledningen. Hon upplevde att tidigare ställdes lika mycket krav på barnskötare som förskollärare. Idag har förskollärare mer planeringstimmar, tillägger hon också.

Till förskollärarstudenterna frågade vi hur deras uppfattningar förändrats med tiden sedan de började sina studier. Hanna (förskollärarstudent) svarar att, något som blivit viktigt för henne under tiden hon utbildat sig är vikten av reflektion i arbetslaget. Då menar hon med underlag som anteckningar, foton, filmat material. Reflektionerna blir centrala berättar hon, annars blir det bara massa tyckande och prat, hävdar hon. Hanna delar också med sig av hennes uppfattningar av att leken på förskolan är mycket viktig och menar att hon genom utbildningen fått vetenskapliga belägg för hur viktig den är. Hon menar också att hon fått vetenskapliga belägg även för hur viktigt det är att ha "barnfokus". Med det menar hon att hon ser kollegor som inte är i sin yrkesroll i arbetet med barnen. Vidare berättar hon hur hon upplevt att kollegor står på gården och pratar privat och att kollegan som ej har adekvat utbildning kan avbryta henne i det viktiga arbetet med barnen och istället prata om andra saker än arbetet. Detta menar hon är ett

utvecklingsområde för henne, att verkligen säga ifrån det som inte rörarbetet och ta privata frågor vid passande tillfälle. En annan tanke som kommer upp är att hon vill få alla i arbetslaget att känna att de har förutsättningar för att göra ett bra jobb, utifrån sin kompetens. Vidare beskriver hon att förskollärarna har fler sätt att reflektera över uppdraget och detta måste ju även reflekteras i arbetslaget, fortsätter Hanna. Hon tillägger också att alla i arbetslaget gör efter hur de själva tolkar läroplanen.

Isabell (förskolläraryrkestudent) svarar på samma fråga hur hennes uppfattningar förändrats allt eftersom hon utbildat sig. Hon har frågat sig många gånger hur stor förändring det kan vara egentligen, med en förskolläraryrkestutbildning i ryggsäcken eftersom hon anser sig redan gjort väldigt mycket av uppgifterna innan. Sedan första kursen beskriver hon att känt sig som en svamp med alla nya kunskaper:

Denna utbildning ger så otroligt mycket och jag är tacksam att vi får så mycket tid för diskussioner och reflektioner i skolan med våra medstudenter.

Mirjam tycker också att det är stor skillnad hur hennes uppfattningar förändrats under utbildningen. Hennes förståelse för uppdraget har förändrats och förskolan generellt, berättar hon. Hon tycker också att hon inser hur hon har utvecklats då hon samtalar med de barnskötarna på hennes nuvarande förskola. Hon menar att det blir tydligt eftersom hon kan känna igen tankarna som barnskötarna har.

Hon tar upp ett exempel:

istället för att sucka och stöna när ett barn tagit 10 potatisar, så ber jag barnet att tänka efter före: hur hungrig är du? Och ta så många potatisar som du är hungrig.

Med hennes ovanstående exempel menar Mirjam att tankarna hon hade som barnskötare och som hon blir påmind om under samtal med barnskötarna, är mer inriktade på uppfostran i tron att man gör rätt.

I frågan om hur studenterna anser generellt om vilka funktioner de båda yrkesrollerna uppfyller svarade Hanna att:

Förskollärarna har massor av kompetens kring bakgrunden till uppdraget och forskning som barnskötarna saknar i sin utbildning, men kanske delvis kan ta till sig genom att intressera sig för ny forskning och genom att gå kortare fördjupningsutbildningar.

Hanna upplever även att vissa förskollärare som utbildade sig för längesedan saknar helhetsförståelsen för uppdraget och olika teoretiska perspektiv kring barns utveckling och lärande. Hon menar också att generellt är barnskötare mer inriktade på omvårdnad i uppdraget och barns fria lek. Överlag tycker hon att barnskötarna har större fokus på trygghet och omsorg och förskollärarna på organisation, dokumentation, struktur och undervisning.

Isabelle svarar:

oj svår fråga. Jag tänker att förskolläraren har det övergripande ansvaret över arbetet på avdelningen. Men att alla yrkesgrupper är ett team. Vi ska göra detta tillsammans och ta vara på varandras kunskaper och erfarenhet.

Vi ställde frågan också till Mirjam, om hur hon generellt ser på barnskötare och förskollärares funktion i yrkesrollen. Hon svarar att hon tycker att förskolan behöver skilja tydligare på barnskötare och förskollärare. Hon berättar också att det är direkt nödvändigt att förstå att arbetet mellan barnskötare och förskollärare skiljer sig. Med det menar hon att det inte handlar om människosyn, att den ena skulle vara bättre än den andra utan att det är olika kunskapsnivåer det handlar om.

6.1.3 Analys av del 1

6.1.4 Barnskötarnas och förskollärarnas uppfattningar av yrkesrollen

Klaras svar om hur hon som barnskötare tyckte att hon gjorde lika mycket som förskollärarna, kan vi förstå har förändrats efter att hon blivit förskollärare med tanke på hur Hector beskriver. Hon påpekade att hon sett på yrkesrollen på ett annat sätt efter 3,5 års studier och idag är hon överens om att man som förskollärare har en mycket tydligare roll. Detta är något som Hector nämner, att utbildning har en viktig betydelse för yrkesrollen som ger nya kunskaper och förebilder (Hector 1985, s 20). Tolkar vi Klaras tankar utifrån hennes berättelse då hon var barnskötare, kan vi vidare koppla denna tanke till det Rosas, att hon tidigare ansåg att

barnskötarna och förskollärarna hade ungefär samma krav på sig. Detta är något som Hector även tar upp, eftersom han menar att yrkesrollen är något som kan förändras över tid beroende på till exempel politiskt beslut och andra förändringar som påverkar yrkesrollen (Ibid). Eftersom Sheridan & Willams skriver om läroplanens utveckling och att målområdena och förskollärarens ansvar förstärkts, kan vi tolka Rosas reflektion om att barnskötare och förskollärare hade ungefär samma krav på sig, har utvecklats och utifrån detta kan vi komma fram till att det är något yrkesrollerna behöver förhålla sig till (Sheridan & Willams, s 14).

Om vi tittar på frågan om skillnader och generella uppfattningar av yrkesrollerna, är de flesta eniga om att förskolläraren har det yttersta ansvaret men samtidigt så skiljer det sig mellan deras uppfattningar. Om vi ser till Gustafsson & Mellgren så menar de att förskollärarna i deras studie har utvecklat en förståelsekunskap för olika former som de upplever sig inte hade som barnskötare (Gustafsson & Mellgren 2011, s. 20). Detta är något som vi återigen behöver ta i akt när yrkesrollerna diskuteras av barnskötarna och förskollärarna. Hector menar att det är lika viktigt att se till barns mående och omsorg som det pedagogiska arbetet, att lära barnen och ge de möjlighet att utvecklas (Hector 1985, s 29). Att då intervjupersonerna uppfattar de generella skillnaderna mellan barnskötare och förskollärare olika även om de vet att förskollärarna har det pedagogiska ansvaret, kanske inte blir så konstigt att förstå.

Ser vi till Gustafsson & Mellgrens text återigen så menar förskollärarna att det är stora skillnader i hur man lägger upp arbetet beroende på om man är barnskötare eller förskollärare (Gustafsson & Mellgren, s. 18). Även barnskötarnas diskussioner pekar på att barnskötarna ser mest till omsorgen och förskollärarna har fokus på barnens lärande (Ibid). Samtidigt så kan ett förstärkande av yrkesrollerna i förskolan, då menat barnskötarnas förstärkande av omsorgen och förskollärarnas förstärkande av lärandet, resultera i att barnskötarna byter yrke (Ibid).

Tittar vi på Hannas tankar som är förskolärarstudent, så anser hon att det finns mycket kompetens och forskning i förskollärarnas utbildning som barnskötarna saknar. Detta håller även de två andra förskollärarstudenterna med om och Mirjam förtydligar även att det är nödvändigt att förstå att arbetet mellan barnskötare och förskollärare skiljer sig och menar att det inte handlar om att den ena skulle vara bättre än den andra utan det handlar om olika kunskapsnivå. Här kan vi båda koppla till Hanna som betonar vikten av de olika yrkesrollernas kunskapsnivå. Eftersom detta är tankar som hon utvecklat genom hennes utbildning är detta ett sätt att förstå hur olika man

upplever sin yrkesroll beroende på utbildning och erfarenhet. Ser vi tillbaka på Hector så utvecklas yrkesrollen utifrån utbildning och även andra förändringar som spelar in och vi kan förstå Hannas tankar utifrån detta (Hector 1985, s 20).

6.1.5 Resultat del 2

6.1.6 Barnskötarna och förskollärarnas uppfattningar om arbetsfördelningen

Vi ställde frågan hur de båda yrkesgrupperna anser att uppdelningen av arbetsuppgifter borde vara mellan barnskötare och förskollärare. Klara (förskollärare) berättar att hon ganska nyligen arbetat med en till förskollärare på samma avdelning. Hon tyckte att det fungerade utmärkt och att det var mycket lättare eftersom de då delade på mycket av uppdraget. Just nu arbetar hon med en barnskötare och en utbildad, tillägger hon.

Hon förtydligar:

det är vi som har kunskapen och kompetensen. Det finns fantastiskt bra barnskötare som kan leda också men jag tycker ändå att vi har det uppdraget. Sen har barnskötarna sitt uppdrag, omsorgsbiten, sin pedagogiska del i sin utbildning.

Moa (förskollärare) menar att det är viktigt att alla i arbetslaget är delaktiga och insatta, som vid till exempel utvecklingssamtal. På vissa förskolor får barnskötare inte hålla i det. Men det säger Moa att hon anser att man också ska ha som barnskötare. Det är inte säkert att utbildningen spelar roll, menar Moa. Moa medger också att det generellt sett är många förskolor som hårdrar att förskollärarna har mycket mer administrativ tid medan barnskötarna är mer med barnen. Hon menar att förskollärarna är borta mer från barngruppen samtidigt som barnskötarna genomför och behöver också därmed planeringstid. Moa menar att hon inte kan kräva att barnskötarna ska till exempel genomföra pedagogisk dokumentation om inte de har planeringstid. På hennes förskola har barnskötarna bestämt att de har 45 minuters planeringstid i veckan. När barnskötarna har utvecklingssamtal menar hon att hon fungerar som ett stöd.

Hiba (barnskötare) delar med sig av en upplevelse om hur det var uppdelat på hennes förra arbete där hon berättar att det var väldigt tydligt uppdelat mellan hon då som barnskötare och förskolläraren. Hon berättar att förskolläraren bara kunde försvinna och säga att hon skulle hämta

frukt men sen kunde hon vara borta i 45 minuter. Hiba menar att hon kunde fixa med papper, prata med chefen och annat. Detta kunde enligt henne hända dagligen och hon menar då att det blir väldigt tydligt uppdelat då och där hon känner sig lämnad kvar med barnen medan förskolläraren anser annat är viktigare. Hon tillägger också att många barnskötare är nöjda med att bara stå och inte göra så mycket. Här avbryter Lara och menar att det blir ju inte så kul att jobba då eftersom om man inte har något att säga under till exempel ett medarbetarsamtal. Hon fortsätter:

ibland gör man ju också massa saker som man inte får betalt för som man vill göra för sitt arbetslag. Då får man känna efter, vill jag detta, är jag nöjd nu? Nej det är jag inte, för man vill ändå känna motivationen

Hiba tillägger:

man vill ju komma framåt, här tycker alla det är roligt att hålla i samtal, planera samlingar. Ingen vill riktigt släppa taget på de sakerna. Ne, det är ju inte så att du får göra det för du är förskollärare.

Under intervjun berättar de också att förskollärarna har mer planeringstid. Det ska i alla fall vara så, menar de även om det många gånger rinner det ut i sanden. De tillägger att de såklart också vill ha planeringstid för att arbetet ska vara motiverande och roligt för dem. I samma fråga menar Rosa (barnskötare) att hon upplever att barnskötarna har mer muntlig daglig kontakt med föräldrarna om hur dagen varit och förskollärarna har mer av det administrativa.

Hanna (förskollärarstudent) anser i frågan om arbetsfördelningen att:

den nya läroplanen fördelar ansvaret tillräckligt tydligt. Därefter tycker jag själva arbetsuppgifterna ska fördelas efter intresse. Generellt skulle alla kunna göra allt, förutom de ansvarsuppgifter som tydligt åligger förskollärarna.

Isabell (förskollärarstudent) svarar på samma fråga om arbetsfördelningen och berättar att hon är rädd att förskollärarna är på väg bort från golvet för att de har mycket planering, dokumentation och möten.

Hon anser att:

jag tänker att vi måste samtala om våra uppgifter och hur vi fördelar dem. Å andra sidan utifrån vår kompetens måste vi våga bli bättre på andra områden där vi känner oss osäkra.

Mirjam (förskolläraryrkestudent) menar i samma fråga att:

förskollärarna ska vara i ständig dialog med barnskötare och ansvara för planering, reflektion och undervisning. Planera förskolan som organisation, se över rutiner, samt observation av barn utifrån uppdraget

Mirjam menar också att det är viktigt att informera personal/barnskötare om vetenskap och forskning utifrån förskolans förhållningssätt. Vidare beskriver hon vad hon anser är en del barnskötarnas roll:

göra större delar av omsorgsarbetet utifrån det förskollärare planerat. Samt stödja vid undervisningstillfällen, visa intresse och nyfikenhet samt hålla gruppen.

6.1.7 Analysdel 2

6.1.8 Barnskötarna och förskollärarnas uppfattningar om arbetsfördelningen

Forskning pekar på att det är viktigt att ta tillvara på barnskötarna som en tillgång i arbetslaget. Detta är något som Nasiopoulous studie stärker, att arbetslaget är beroende av varandra, vilket även då betyder att förskollärarna är beroende av kollegor i arbetslaget (Nasiopoulous 2020, s. 86). Den ena förskolläraren bekräftar detta eftersom hon förklarar att hon anser att det är viktigt att alla i arbetslaget är lika delaktiga och att även barnskötarna måste få planeringstid och hålla i utvecklingssamtal.

Av de personer som vi intervjuat, kan vi se hur uppfattningarna mellan barnskötarna, förskollärarna och studenterna skiljer sig. Med olika utbildning och erfarenhet kan vi tänka oss att förskollärarna har en annan syn än vad barnskötarna har och utifrån det fått en stärkt kunskap om rollen som ledare i arbetslaget, med tanke på Hectors förklaring om yrkesrollens förändring efter utbildning (Hector 1985, s 20). Två av studenterna som vi intervjuade är ganska tydliga i sina svar om arbetsfördelningen. Den ena studenten anser att läroplanen fördelar ansvaret tillräckligt tydligt samt att de ansvarsuppgifter som åligger förskollärarna inte går att förhandla

om. Den andra studenten menar att förskollärarna ansvarar för planering, reflektion, undervisning samt att planera förskolans organisation. Samtidigt framgår det hos båda att det är viktigt att vara i ständig diskussion med barnskötarna och se till allas intresse av fördelning av arbetsuppgifter i arbetslaget men att förskollärarens uppdrag inte går att förhandla med. Utifrån intervjuerna framgår det också att en av barnskötarna fick stå tillbaka mycket för förskolläraren från ett tidigare arbete. Här handlade det om att hon upplevde sig lämnad hela tiden med barnen, medan förskolläraren sprang iväg och gjorde annat som att prata med chefer och liknande. Gotsvalli menar att det är betydelsefullt att man ställer upp på varandra i en god lärande miljö, även de som har mindre erfarenhet (Gotsvalli 2002, s. 105). Vi kan tolka detta som att det inte blir en betydelsefull relation, där förskolläraren ställer upp på barnskötaren, utifrån det Gotsvalli skriver (Ibid). Samtidigt så skulle vi kunna förklara situationen som att förskolläraren litar på barnskötarens kompetens i detta fall och att det är därför förskolläraren är trygg med att barnskötaren tar hand om barnen medan denna tar hand om uppgifter som hamnar på förskolläraren. Om vi ser till detta kan vi återigen koppla till Gustafsson & Mellgren som skriver om att ett förtydligande av yrkesrollerna skulle möjligtvis sluta med att barnskötarna byter yrke (Gustafsson & Mellgren 2011, s. 18).

De två studenterna betonar även att det är viktigt att vara i ständig diskussion med barnskötarna. Då barnskötaren känner sig lämnad med barngruppen, skulle vi kunna tolka som att förskolläraren inte är i ständig diskussion med barnskötaren, eftersom barnskötaren förmodligen skulle känt annorlunda om de skulle diskuterat. Som vi kan läsa ovan så menar ju även Gustafsson & Mellgren att ett förtydligande av rollerna skulle sluta i att barnskötarna byter arbete (Ibid). Överlag kan vi ju tolka detta som att barnskötarna blir missnöjda och inte känner sig delaktiga i arbetslaget.

Alltså är förskollärares kompetens inte enbart beroende av sig själv utan kräver en kontext för att skapa ett meningsskapande för det pedagogiska arbetet (Sheridan, Sandberg & Williams 2015, s. 52–53).

Det förtydligande av yrkesrollen som Gustafsson & Mellgren menar, skulle i så fall kunna vara just i denna situation, att bli lämnad med barngruppen ofta och inte får ta del av kanske då det som sker då förskolläraren är på vift (Gustafsson & Mellgren 2011, s. 18). Att då barnskötaren tar hand om barngruppen som förtydligar dennes uppdrag om omsorgen. Vi kan även koppla detta till Renblad & Brodin som framhåller förskolechefernas åsikter om att det finns olika aspekter

som avgör en hög kvalitet i förskolan, en av de är kommunikationen mellan förskolepersonalen (Renblad & Brodin 2012, s. 422). Utifrån detta, att kommunikationen mellan förskolepersonalen är viktig samt att vara i ständiga diskussioner med barnskötarna som studenterna menar, måste utgöra en grund för ett trivsamt arbetslag.

En av förskollärarna som vi intervjuat menar att det är lika viktigt att barnskötarna får planeringstid och får hålla i utvecklingssamtal som förskollärarna. Hon tycker det är viktigt att alla är lika delaktiga i arbetslaget men menar också att förskolläraren har ett ansvar att stödja barnskötaren. Att stödja barnskötare kan också vara ett sätt att vara i ständig diskussion som studenterna beskrivit ovan. Detta kan vi även koppla till Sheridan, Sandberg & Williams som menar att kompetens är något som utvecklas mellan individer och i ömsesidiga relationer inom förskolans område (Sheridan, Sandberg & Williams 2015, s. 52–53).

Gustafsson & Mellgren lyfter en förskollärares tanke om att förskollärare lägger upp arbetet på ett annat sätt och har ett syfte för det (Gustafsson & Mellgren 2008, s. 19). Detta kan vara en av orsakerna till att förskollärarna har ett ökat ansvar i förskolan eftersom de har en tidigare utbildning där de lärt sig vikten av att se syftet innan de lägger upp sitt arbete i förskolan. Precis som förskolläraren ovan menar att det är viktigt att barnskötarna också får hålla i utvecklingssamtal och ha planering kan vi återigen tolka hennes beskrivning om stöd för barnskötarna som att hon ändå har huvudansvaret och kompetensen som behövs, samtidigt som hon ser barnskötarna som delaktiga i de momenten.

6.1.9 Resultat del 3

6.1.10 Barnskötarna och förskollärarnas uppfattning om undervisningen

I läroplanen står det att: ”förskollärare ska ansvara för det pedagogiska i innehållet i undervisningen”(Skolverket). Med detta uppdrag från läroplanen frågade vi Klara (förskollärare) vad hon anser om det:

jag kan ju inte ställa samma krav på barnskötarna som jag kan göra på mig, det kan jag ju inte. De har ju inte den förutsättningen, den pedagogiska litteraturen. Man behöver ju ha diskussionerna sen om vilken undervisning som vi ska ha.

När vi frågar Moa (förskollärare) vad hon anser om att “förskolläraren ska ansvara för det pedagogiska innehållet i undervisningen” (lpfö-18), berättar hon att de arbetar med ett nystartat

projekt, där alla pedagoger är delaktiga. Det blir ofta sidospår, menar hon utifrån projektet där alla pedagoger i arbetslaget gör lite olika med barnen men så småningom har de reflektion kring det och möter varandra, och behövs det stöttning så kan man ge det då som förskollärare, betonar hon. Under intervjun märks det tydligt att hon anser att alla i arbetslaget ska dela på undervisningen men att hon betonar sitt ansvar som förskollärare i slutändan.

I frågan om undervisning, att förskolläraren ska ansvara för innehållet menar Hiba (barnskötare) att hon anser att hon och Lara (barnskötare) är mer drivna än förskollärarna i arbetslaget. Hon berättar att de får mer att hända. Lara berättar att hon tycker att det är bra att det står i läroplanen men man kan ju gå tillbaka hur man är som person, uttrycker hon efter. Hon menar att det finns ju variationer av de båda yrkesgrupperna och att det inte alltid beror på om man är förskollärare eller barnskötare. "Undervisning är ju något som sker hela dagarna och inget man sätter sig ner och arbetar med utan det pågår", menar Lara. De båda berättar sedan om att alla är väldigt kreativa och "Brainstormar" tillsammans i början av ett tema. Då är alla väldigt delaktiga, tillägger hon. Hiba håller med och tycker att allas idéer ses som intressanta och menar att det inte under des sa stunder finns någon hierarki, tillägger hon.

Rosa (barnskötare) berättar att utifrån undervisning så utgår det mycket ifrån barnens intressen. Det är också svårt för henne att svara på, menar hon, då hon inte arbetar med någon förskolelärare just nu. Men sedan berättar hon vad hon tycker och anser att det ska vara som i läroplanen att:

att förskollärarens roll är att leda det pedagogiska arbetet framåt och att säkerställa via pedagogisk dokumentation bland annat. Barnskötaren deltar i det planerade tillsammans med förskolläraren

Hon tillägger efter sedan att hon tycker att barnskötarens roll är otydlig medan förskolläraren har en mer tydlig roll. Sedan anser hon att det ställs olika krav på olika personer om vad som ingår i uppdraget. Hanna uppfattar att barnskötarna har större fokus på trygghet och omsorg och att förskollärarna har mer ansvar över organisationen, dokumentation, struktur och undervisning. Isabelle (förskollärarstudent) menar att förskolläraren ska se till att avdelningen har en planering för det pedagogiska innehållet i undervisningen och att se över dessa under reflektionstid tillsammans med kollegor. Mirjam (förskollärarstudent) anser att då man ansvarar för något i förskolan tycker hon kräver planering, reflektion och genomförande. Hon hänvisar till att i

läroplanen så står det att all personal genomför och menar därför att det handlar planering och reflektion.

6.1,10 Analysdel 3

6.1.11 Barnskötarna och förskollärarnas uppfattning om undervisning

Att förskollärarna har yttersta ansvaret om innehållet i undervisningen betonar alla intervjupersoner i samband med att vi ställer frågan och det framgår ju även tydligt i läroplanen. Samtidigt framgår det i läroplanen även att barnskötarna ska medverka i undervisningen (lpfö-18).

Lara anser att undervisning är något som pågår hela tiden. Tittar vi på tidigare forskning så definieras Melker, Mellgren & Pramling Samuelsons studie, att undervisning är en situation med ett visst innehåll där förskollärarna engagerar barnen i, planerat av hela arbetslaget (Melker, Mellgren & Pramling Samuelson 2018, s. 66). Uppfattningarna är skilda om hur undervisningen ska bedrivas och med tanke på att några av intervjupersonerna inte verkar vara helt tydliga med att det är helt förskollärarnas ansvar, innehållet i undervisningen, även om de vet om att det står i läroplanen. Det skulle kunna vara så att det inte diskuteras så mycket i arbetslaget med tanken från texten ovan. Vi kan koppla vikten av att diskutera i arbetslaget till Renblad & Brodin som poängterar att förskollärares engagemang inte är tillräckligt för att påverka uppdraget, utan att hela arbetslaget behövs (Renblad & Brodin 2011, s 422).

Lara menar att undervisningen är något som pågår hela dagarna och att hon ser sig själv och sin andra kollega som är barnskötare som drivna och engagerade. Detta är något som Sheridan & Williams stärker. De menar att det kan vara både spontana och planerade aktiviteter som kan vara undervisning, under ledning av förskollärare (Sheridan & Williams 2018, s 11).

I deras arbetslag brukar de alla komma med idéer tillsammans menar hon och alla känns delaktiga. I Melker, Mellgren & Pramling Samuelssons beskrivning av undervisning så framgår det på flera ställen i artikeln att arbetslaget är med och reflekterar vad som ska undervisas och hur det ska gå till, samtidigt så framgår det tydligt att det är förskolläraren som genomför undervisningen med barnen (Melker, Mellgren & Pramling Samuelsson 2018). Även om Lara menar att alla är delaktiga då de kommer med idéer, så skiljer sig detta från Melker, Mellgren och Pramling Samuelssons beskrivning av undervisning, eftersom där framgår det tydligt att det är

förskolläraren som genomför undervisningen och barnskötarna är med och planerar inför utförandet (Ibid). I detta resonemang kan vi även koppla Renblad & Brodins text som menar att det kan vara svårt att skilja pedagogisk utmaning från omsorg (Renblad & Brodin 2012, s. 420). Här måste vi ställa oss frågan om undervisningen är något som ska ses enbart som något som man tillägnar speciella situationer eller beror det på hur arbetslaget ser på uppdraget. Om undervisning skulle ses som en pedagogisk utmaning i detta avseende som texten ovan beskriver och om det är svårt att skilja det från omsorg så kan det tolkas som att förskollärarna och barnskötarna har svårt att särskilja hur undervisningssituationerna ska bedrivas i en undervisningssituation.

I samma fråga om undervisning, att förskolläraren ska ansvara för innehållet menar Hiba att hon anser att hon och Lara är mer drivna än förskollärarna i arbetslaget. Hon berättar att de får mer att hända. Lara berättar att hon tycker att det är bra att det står i läroplanen men man kan ju gå tillbaka hur man är som person, uttrycker hon efter. Hon menar att det finns ju variationer av de båda yrkesgrupperna och att det inte alltid beror på om man är förskollärare eller barnskötare. Detta är även något som Hector betonar i sin text. Han menar att anledningen till att man introducerade begreppet "arbetslag" i förskolan var för att bättre kunna ta tillvara på personalens intressen, kunskaper och initiativ (Hector 1985, s.71).

Moa stärker tankarna om att undervisningen ska bedrivas utav hela arbetslaget och menar att de planerar och jobbar på olika håll och möts sedan för att reflektera. Här kan vi dra slutsatser återigen till Renblad & Brodin som menar hur viktigt det är med allas kompetens i arbetslaget (Renblad & Brodin 2012, s 420). Samtidigt får vi inte glömma att förskollärarna leder undervisningen och följer upp, även om det är viktigt med allas idéer och tankar (Sheridan, Sandberg & Williams 2015, s. 30)

7 Diskussion

Efter de yrkesverksammas reflektioner kan vi dra slutsatsen om hur komplext det är att vara en del i arbetslagen i förskolan, med tanke på deras olika bakgrund och utbildning som påverkat deras tankar. Hur barnskötare och förskollärare uppfattar de olika yrkesrollerna har vi i ovanstående text fått en förklaring till utifrån deras olika reflektioner som speglats av deras olika erfarenheter. Att vara förskollärare och ansvara för det pedagogiska innehållet som uppdraget

kräver kan vi nu förstå som komplext, eftersom det framgår i vårt resultat skilda uppfattningar om vad yrkesrollerna kräver och vilken roll en förskollärare respektive barnskötare ska ha. I Gustafsson & Mellgrens studie syftar diskussionerna om införandet av ett förtydligande om förskollärarnas uppdrag, vilket även kan ses som ett hot för de övriga i arbetslaget (Gustafsson & Mellgren 2008, s. 13). I vårt resultat kan vi även förstå denna känsla som de övriga i arbetslaget känner med tanke på att barnskötarna i vår undersökning både påpekar vikten av att de gör lika mycket som förskollärarna och samtidigt får stå tillbaka med till exempel sin planeringstid. Vi kan ju även dra slutsatsen av att känslan som barnskötarna har när de upplever att de gör lika mycket som förskollärarna är befogad, vilket Gustafsson & Mellgren bekräftar även i deras studie (Gustafsson & Mellgren 2008, s. 19).

De flesta studier som vi kan läsa om i vårt avsnitt om tidigare forskning hänvisar till hur viktigt det är med reflektioner och diskussioner i arbetslagen. För att få en hög kvalitet i verksamheten är utgångspunkten bland annat en bra kommunikation i arbetslaget (Renblad & Brodin 2012, s. 422). I vårt resultat skiljer sig uppfattningarna om hur både arbetsfördelningen ska gå till och hur yrkesrollerna ska definieras. Med tanke på detta kan vi dra slutsatsen att det råder på något sätt en otydlighet inom förskolan och hur de olika yrkesgrupperna ska förhålla sig. Är det så att vi behöver titta vidare på kommunikationen inom arbetslaget? Är det så att yrkesgrupperna i arbetslagen i förskolan reflekterar för lite om vad de olika yrkesrollerna innebär? Förändringar inom förskolan är något som pågår hela tiden och hur hittar vi riktlinjer för att de båda yrkesgruppernas roller och funktioner ska bli mer tydliga? Dessa frågor blir på något sätt en vidare forskning i utgångspunkt från vår undersökning, för att komma närmare otydligheterna i det komplexa arbetet som råder inom arbetslagen i förskolorna.

Med intervjupersonernas olika bakgrund och reflektioner kan vi tänka oss att det blir komplext att förhålla sig till sin egen yrkesroll vare sig man är barnskötare eller förskollärare, eftersom vi kan dra slutsatsen av att det råder en generell otydlighet inom förskolans arbetslag. Två av barnskötarna som vi intervjuat har berättat att de anser sig vara minst lika drivande som förskollärarna i arbetslaget. Vi kan fundera på i detta anseende om barnskötarna då fått en tydlig beskrivning av sina roller som barnskötare. Även i denna reflektion menar de att undervisning är något som pågår hela tiden i verksamheten. Sätter vi denna tanke i relation till Melker, Mellgren & Pramling Samuelsson studie så skiljer sig de ganska mycket. Deras studie belyser undervisning som något som förskolläraren engagerar barnen i med ett visst innehåll, under en viss situation

som arbetslaget planerat (Melker, Mellgren & Pramling Samuelsson 2018, s. 66). Vi kan tolka denna belysning av undervisning som en klart tydligare arbetsfördelning i arbetslaget eftersom det blir tydligt att det är förskolläraren som undervisar men i samverkan med barnskötarna under planeringen. Vi kan även tolka och reflektera över hur arbetsfördelningen implementerats i verksamheten i ovanstående studie och dra slutsatsen av hur mycket tydligare fördelat vi kan förstå angående hur undervisningen bedrivs, i jämförande med vårt resultat. Slutsatsen av hur undervisningen ska bedrivas måste hamna i att det behöver betydligt mer kommunikation i arbetslagen och framgår tydligare vad barnskötarnas yrkesroll innebär och även då förskollärarnas.

Efter vår egna erfarenheter som barnskötare i förskolan kan vi stärka ovanstående slutsats då vi från olika förskolor erfarit en bristande kommunikation om de båda yrkesrollerna. Vi har ett flertal gånger stått frågandes över hur arbetsfördelningen ska vara uppdelad emellan barnskötare och förskollärare utan en tydlig diskussion. Vi har även upplevt att bli lämnade med barngruppen som beskrivits i vårt resultat och varit frågande var förskolläraren är.

Tidigare forskning bekräftar återigen hur de båda yrkesgruppernas kompetens interagerar med varandra för att utvecklas (Nasiopoulou 2020, s. 86). Borde det inte då framgå tydligare hur uppdelningen i arbetslaget ska vara? Hur ska man som barnskötare kunna sätta sig in i sitt uppdrag utan en tydlig beskrivning? Barnskötarna ska ju även delta i undervisningen och i förskolan överlag samtidigt som vi fått bekräftat att förskollärarna har en mer ansvarande roll. Konsekvensen av otydligheten och bristen på kommunikation kan vi föreställa oss skapar en konfliktyrkesgrupperna emellan. Eftersom läroplanen inte heller är helt lätt att tolka och som vi förstått utifrån vårt resultat så uppstår det en förvirring bland de båda yrkesgrupperna hur de ska agera i många situationer på förskolan.

I Olsens studie och även i vår undersökning framgår det att det är inte helt klart vilka arbetsuppgifter som tillhör vem utav yrkesgrupperna. Olsen belyser att skillnaderna bland personalen inte är så stora om vem som gör vad utav de vanliga sysslorna men att den utbildade förskolläraren ändå har rätten till att förverkliga sina kunskaper och idéer (Olsen 2011, s. 36). Vi kan se kopplingar till vårt resultat och som de flesta beskriver så handlar det mycket om intresse, hur arbetet ska fördelas. Samtidigt så går inte alla uppgifter att förhandla om utan faller på förskollärarna, framgår i vår undersökning. Dessa uppgifter framgår inte helt klart vilka de är men att förskolläraren ska ansvara för undervisningen kan vi inte förhandla om utifrån läroplanen

som vi beskrivit i den första delen av vår text. Däremot tolkas läroplanen olika beroende på bakgrunden. Slutsatsen av arbetsfördelningens upplägg hamnar i en oklarhet om hur arbetet ska fördelas och som många andra områden inom förskolan blir det en tolkningsfråga.

7.1 Metoddiskussion

I vår undersökning valde vi att använda oss av kvalitativa intervjuer som metod. Vi funderade mycket över hur vi skulle gå tillväga i vår undersökning men kom fram till att det var ett bra val. Samtidigt diskuterade vi att ha med även observationer som metod men kom fram till att vårt ämne är ganska känsligt och det kan bli en jobbig upplevelse för individerna som vi skulle ha observerat. Vi tyckte det var svårt att berätta vårt syfte och samtidigt fråga om vi skulle kunna få observera hur de arbetar. Eftersom vi av tidigare erfarenhet sett hur kollegor i arbete i förskolan utgett sig för att ha en annan attityd än den som de egentligen har så skulle det säkert inte bli så genuina observationer. Å andra sidan skulle det kanske varit positivt att stärka våra intervjuer med observationer eftersom vi då kunde se hur svaren överensstämmer med verkligheten. Men eftersom vi valde tillslut att titta på barnskötarna och förskollärarnas uppfattningar av området samt hur uppfattningarna tillkommit tycker vi ändå att intervjuerna var passande. Intervjuerna blev väldigt bra men det var svårt att hålla sig till frågorna emellanåt. Det gjorde ingenting eftersom vi kom in på olika diskussioner som gick in i varandra men på några frågor fick vi inte riktigt tillräckligt av det svar som vi förväntade oss. Till exempel vid en av frågorna svarade inte personen helt på frågan och då var det svårt att formulera om frågan för att kunna ställa den rätt. Något som var mycket bra var vår gruppintervju med de två barnskötarna. Det avslöjade en hel del som vi är ganska säkra på inte hade sagts om de inte blev intervjuade tillsammans. Vi upptäckte efter den intervjun att det var ett bra sätt att få ett material där intervjupersonerna vågar svara helt genuint eftersom vi upplevde att det gav de båda en slags trygghet att berätta utförligt utan filter. Eftersom de sista intervjuerna inte kunde hållas fysiskt så blev det via mejl. Tyvärr så kände vi inte att vi helt fick ut deras uppfattningar helt och hållet då vi inte hade möjlighet att formulera om frågorna på plats utan det blev en skillnad i svaren från de vi intervjuat fysiskt med de som vi mejlade intervjun till. Vi upplevde ändå i slutändan att vi fått tillräckligt för vår undersökning men kunde stärks ytterligare om vi hade fått chansen att möta personerna istället.

Referenslista

Denscombe, Martyn (2009). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Gustafsson, Karin, & Mellgren, Elisabeth. (2008). *Yrkesroller i förskolan - en utvärderingsstudie av en fortbildning initierad av Kommunal och Lärarförbundet*. Institutionen för pedagogik och didaktik. Göteborg: Göteborgs universitet.

Gotvassli, Kjell-Åge (2002). *En kompetent förskolepersonal: om personal- och kompetensutveckling i förskolan*. Lund: Studentlitteratur.

Hector, Erik (1985). *Yrkesrollen*. Stockholm. Liber förlag

Utbildningsdepartementet (2018). *En förtydligad läroplan ska höja kvalitén i förskolan*. Stockholm: Regeringskansliet

Kullberg, Birgitta (1996) *Etnografi i klassrummet*. Lund: Studentlitteratur.

Lpfö 18 (2018). *Läroplan för förskolan Lpfö 18*. Stockholm: Skolverket.

Löfdahl, Annica, Hjalmarsson, Maria & Franzén, Karin (red.) (2014). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Nasiopoulou Panagiota (2020). *The Professional Preschool Teacher under Conditions of Change Competence and Intentions in Pedagogical Practices*. Institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande. Göteborg: Göteborgs Universitet

Olsen, B. (2011). *Orden og arbejdsdelinger i daginstitutionen*. Nordisk Barnehageforskning, 4(1), ss. 33–40

Patel, Runa & Davidson, Bo (2011). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*, 4. uppl. Lund: Studentlitteratur

Regeringens proposition 2004/05:11. *Kvalitet i förskolan*. Stockholm: Regeringskansliet. Utbildningsdepartementet.

Renblad Karin & Brodin Jane (2012). *Kvalitén i förskolan påverkar barns välbefinnande. Några förskolechefer syn på den nya läroplanen och kvalitet i förskolan*. Socialmedicinsk tidskrift. Vol 89, Nr 4–5 (2012), ss 416–424

Samuelsson, Pramling Ingrid, Mellgren, Elisabeth & Melker Kristina (2018). *Undervisning i förskolan. En fråga om att stötta och att skapa gemensamt fokus. Forskning om undervisande och lärande*. 1 vol. 6 (2018) 64–86

Sheridan, Sonja & Willams, Pia (2018). *Undervisning i förskolan: En kunskapsöversikt*. Stockholm. Skolverket.

Sheridan, Sonja & Williams, Pia. & Sandberg, Anette. (2015). *Förskollärarkompetens i förändring*. Lund: Studentlitteratur AB.

Tursunovic, Mirzet (2002). *Fokusgruppsintervjuer i teori och praktik. Sociologisk forskning*, ISSN 0038–0342, Vol. 39, nr 1, s. 62-89.

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Bilaga 1

Uppdelningen i undersökningen mellan oss studenter

I vår undersökning har vi delat upp arbetet runt uppsatsen. Vi var tidigt överens med vilket område vi ville undersöka och sedan delade vi upp tidigt hur vi skulle lägga upp arbetet kring den. Intervjuerna delade vi på så vi höll i varannan även om vi ändå deltog och var med på varandras intervjuer. Under rådande omständigheter med covid-19 har vi haft kontakt via telefon och skrivit i ett öppet dokument så vi har kunnat följa varandras skrivande i uppsatsen och diskuterar allt eftersom. Vi transkriberade även ungefär hälften var i ett dokument som vi delade med varandra. Utifrån detta har vi sedan kunnat dela upp då vi skrivit texten. Kelly har skrivit de första delarna som sammanfattning, abstract och även översatt till engelska och jobbat med referenslista och innehållsförteckning. Madelene har skrivit större delar av metod. Resultatet och analysen har vi skrivit tillsammans då vi haft telefonkontakt eftersom vi skriver i ett öppet dokument. Syfte och frågeställning har vi skrivit tillsammans då vi hade telefonkontakt under tiden för att kunna ta del av varandras förslag. Madelene har skrivit diskussionen.

Bilaga 2

Stockholm 2020-03-26

Information

Vi är studenter på förskolläraryrket vid Södertörns högskola. Denna sista termin på utbildningen skriver vi ett examensarbete som omfattar en mindre undersökning som är relevant för förskolans praktik och vårt kommande yrke som förskollärare. Studien kommer att handla om förskollärares och barnskötares yrkesroller i förskolan.

För att samla in material till studien skulle vi gärna göra en intervju med dig som är relevant för vår undersökning.

Genomförandet av uppsatsen är reglerat av etiska riktlinjer som rör tystnadsplikt och anonymisering. Detta betyder att barnets, familjens, personalens och verksamhetens identitet inte får avslöjas. Det insamlade materialet avidentifieras och inga register med personuppgifter kommer att upprättas. Materialet kommer inte att användas i något annat sammanhang utan bara i det egna analysarbetet. Den färdiga uppsatsen kommer sedan att publiceras digitalt genom publikationsdatabasen DiVA.

Med detta brev vill vi be om ert medgivande för ert deltagande i studien. All medverkan i studien är frivilligt och kan avbrytas när som helst, även efter att materialinsamlingen har påbörjats. Om ni samtycker till studien fyller ni i bifogat formulär.

Kontakta gärna oss eller vår handledare för ytterligare information!

Vänliga hälsningar,

Madelene Molin

0708128790

Tilde-isadora@hotmail.com

Kelly Söderlind

0735958231

Kelly81.kt@gmail.com

Handledare

Eva Färjsjö

Södertörns högskola

086084113

Eva.farjsjo@sh.se

Formulär för samtycke till deltagande i studie.

Jag **samtycker** till att delta i studien.

Pedagogens namn:

Formuläret skickas tillbaka till tilde-isadora@hotmail.com

Bilaga 3

Intervjuguide

1.Hur länge har du arbetat i förskola?

2.Vad har du för utbildning?

3.Vad tycker du mest om med ditt jobb?

4.Har du arbetat som barnskötare innan du blev förskollärare? om ja, vilka skillnader tycker du att det är i så fall, om du utgår från hur dig själv?

5.Vilken utbildning har de andra kollegorna på din avdelning?

6.Vill du berätta om vilka skillnader du anser generellt, att barnskötarens yrke skiljer sig ifrån förskollärares yrke?

7. Tycker du att det finns skillnader i barnskötarnas erfarenhet och utbildning som inte förskollärare har? Vill du berätta?

8. Anser du att det är tydligt på din förskola vilka arbetsuppgifter man som barnskötare har respektive förskollärare? hur framgår det?

9. Har du erfarenhet av att det kan se olika ut på andra förskolor?

10. I läroplanen står det att *“förskollärare ska ansvara för det pedagogiska innehållet i undervisningen”*. Hur uppfattar du att din roll är utifrån den det pedagogiska innehållet i undervisningen är i jämförelse med barnskötarens roll?

11. Det står även att *“i undervisningen medverkar även andra i arbetslaget, tex barnskötare, till att främja barns utveckling och lärande”* Hur skulle du beskriva vad barnskötarens roll är utifrån detta?

12. Hur upplevde du att det förändrats på din förskola sedan förskollärares ansvar förtydligats i läroplanen? Kan du ge oss en bild av hur det var innan?

13. Skulle du säga att du har den aktiva rollen som ledare i arbetslaget? skulle du vilja berätta lite om det?

14. Hur anser du att arbetsuppgifterna ska fördelas mellan de olika yrkesgrupperna barnskötare och förskollärare? hur skulle du vilja att det ska vara?

15. Kan du uppleva att föräldrar söker sig mer till den ena eller den andre utifrån vilken utbildning man har?

16. Hur upplever du samarbetet i din arbetslag utifrån hur arbetslaget ser ut idag?

17. I alla arbetslag fungerar det ju såklart bättre ibland och sämre ibland. Skulle du vilja berätta om det är några specifika situationer som du upplevt fungerar sämre utifrån samarbetet i arbetslaget? *har du någon tanke om vad det kan bero på?*

18. Är det något du skulle vilja tillägga?

Tack för du tog dig tid!